

ПРИНЦИП NON BIS IN IDEM ЯК ЗАСАДА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ТА ПІДСТАВА ДЛЯ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ СУДОМ

THE PRINCIPLE OF NON BIS IN IDEM AS THE BASIS FOR CRIMINAL PROCEEDINGS AND THE REASON FOR THE CLOSING OF THE CRIMINAL PROCEEDINGS BY THE COURT

Павич Х.М.,
аспірант

Львівського національного
університету імені Івана Франка

У статті розкривається сутність та значення заборони двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення як засади кримінального провадження, а також як підвалини для закриття кримінального провадження у випадку встановлення судом факту наявності вироку суду щодо обвинуваченого за тим самим обвинуваченням, а також ухвали суду про закриття кримінального провадження.

Ключові слова: засади кримінального провадження, закриття кримінального провадження, «non bis in idem» (двічі за одне й те саме не карають), вирок, ухвала суду.

В статье раскрывается сущность и значение запрета дважды привлечь к уголовной ответственности за одно и то же правонарушение как принцип уголовного производства, а также как основу для прекращения уголовного производства в случае установления судом факта наличия приговора суда в отношении обвиняемого по тому же обвинению, а также постановления суда о прекращении уголовного производства.

Ключевые слова: основы уголовного производства, прекращение уголовного производства, «non bis in idem» (дважды за одно и то же не наказывают), приговор, постановление суда.

The article substantiates the nature and meaning of the prohibition to make responsible for one and the same offense twice as the basis for criminal proceedings and the reason for closing of the criminal proceedings by the court in a case of establishing the existence of the judgement against the accused on the same charges, and the court decision on closing of the criminal proceedings.

Key words: basis for criminal proceedings, closing of the criminal proceedings, non bis in idem (double jeopardy), judgement, court decision.

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК), на відміну від Кримінально-процесуального кодексу України 1960 року, вперше закріпив в окремій главі засади кримінального провадження. Закріплення принципів (засад) в окремій главі КПК має виключно важливе значення, оскільки вони відображають сутність, зміст, структуру та форму кримінального провадження, характеризують його історичний тип, національні традиції, є керівними положеннями для закріплення його завдань, побудови стадій, окремих проваджень та інститутів, визначають предмет і метод процесуального врегулювання, рівень розвитку наукової думки та національної культури, панівну ідеологію та інші об'єктивні фактори [1, с. 62].

Засади кримінального провадження взаємопов'язані між собою та утворюють певну систему, у якій порушення якоїсь однієї засади неминуче спричинить порушення й інших. Вони служать гарантією правосуддя, забезпечення прав та законних інтересів учасників кримінального провадження та розвитку правової держави [3, с. 170].

Однією із таких засад є заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення.

Визначення сутності та значення даного принципу була і залишається в центрі уваги вчених-процесуалістів, а також практиків, оскільки досягнення

основних завдань кримінального судочинства поєднується лише із безумовним дотриманням засад кримінального судочинства. Зазначені питання аналізувалися в працях В.В. Гутника, С.В. Хилюк, О.І. Галаган, Д.П. Письменного та ін. Не зважаючи на численні дослідження, у правозастосовній практиці трапляються випадки неоднакового тлумачення та застосування даного принципу.

Метою статті є розкриття змісту та особливостей даного принципу як підстава для закриття кримінального провадження судом за наявності вироку або ухвали суду про закриття кримінального провадження по тому самому обвинуваченню, що набрали законної сили.

Зазначений принцип кореспондує із вимогами Конституції України, відповідно до якої «ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення» (ст. 61) [4], із положеннями, що містяться у Міжнародному пакті про громадянські та політичні права (п. 7 ст. 14) [5], які встановлюють, що «... кожна людина не повинна вдруге бути судимою чи покараною за злочин, за який вона вже була остаточно засуджена чи виправдана у відповідності до закону та кримінально-процесуального права кожної країни»; та ст. 4 Протоколу № 7 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка викладена у такому формулюванні: «Жодна людина не може бути

вдруге притягнута до відповідальності або покарана у кримінальному порядку судом однієї і тієї самої держави за злочин, за який вона вже була остаточно виправдана або засуджена відповідно до закону і кримінально-процесуального права цієї держави» [6].

Загалом, у науковій літературі дія принципу «non bis in idem» пояснюється трьома обставинами. По-перше, цей принцип відображає латинську аксіому «nemo debet bis vexari pro una et eadem causa» (ніхто не може піддаватися більше ніж одному обвинуваченню з тієї ж самої причини) і захищає інтереси як окремої особи, так і суспільства в цілому. По-друге, якщо кримінальне переслідування щодо особи остаточно завершилося встановленням її вини чи невинуватості, то неприпустимо знову здійснювати переслідування тієї ж особи за ті ж діяння і на підставі тих же самих фактів. Вважається, що обвинувачення щодо особи у вчиненні конкретного злочину може здійснюватися тільки один раз, після чого не може повторюватися. І по-третє, принцип, що розглядається, втілює повагу до судових рішень, які прийняті раніше з того ж питання [7, с. 780].

З аналізу міжнародно-правових норм, які закріплюють такий принцип вбачається, що цей принцип має свої особливості та обмеження:

1) для застосування цього принципу не вимагається, щоб вирок був виконаний або виконувався – достатнім є набрання законної сили остаточного обвинувального чи виправдувального вироку суду;

2) принцип non bis in idem не буде порушуватися у випадку перегляду справи вищим за ієрархією судом або якщо такий суд скасовує вирок і приймає рішення про проведення нового судового розгляду [8];

3) вказана норма не забороняє притягнення особи до кримінальної відповідальності за ті ж факти, за якими вона була засуджена чи виправдана, якщо вони вказуватимуть на наявність ознак іншого злочину. Забороняється тільки притягнення особи до кримінальної відповідальності знову до того ж суду чи до іншого суду за той же злочин [9];

4) ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права не забороняє притягнення особи до кримінальної відповідальності (її засудження та покарання), якщо така особа уже була засуджена чи виправдана в порядку адміністративного процесу, чи була притягнена до дисциплінарної відповідальності (чи до інших видів відповідальності) [10]. Таким чином, цей принцип застосовується, якщо особа була засуджена чи виправдана в порядку кримінального судочинства;

5) принцип «non bis in idem» не буде застосовуватися у випадку відновлення судового розгляду з огляду на виняткові обставини, такі як виявлення доказів, яких не було чи про які не було відомо на момент винесення виправдувального вироку суду [11];

6) зазначений принцип застосовується тільки щодо притягнення до відповідальності у межах однієї держави і не буде порушуватися в тому випадку, якщо за одне і те ж діяння особа притягається до відповідальності спочатку однією, а потім іншою державою [12].

Разом з тим, застосування принципу «non bis in idem» на міждержавному рівні значною мірою обмежується суверенітетом кожної держави, коли та чи інша держава вважає за необхідне застосовувати власне кримінальне законодавство як найкращий засіб захисту власних інтересів [13, с. 35].

У правових позиціях Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) принцип «non bis in idem» становить сукупність матеріально-правових та процесуально-правових положень.

Матеріально-правова складова правила «non bis in idem» розглядає: 1) що розуміють під правопорушенням, за яке неможливо притягти особу двічі до юридичної відповідальності за одне і те саме правопорушення; а також 2) що саме розуміють під подвійним покаранням.

ЄСПЛ зазначає, що між матеріально-правовими та процесуально-правовими компонентами є тісний зв'язок, який характеризує, що одночасне кримінальне переслідування особи, навіть в окремих процесах, за одні і ті ж факти не оцінюються судом як порушення.

Яскравим прикладом є справа *Garaudy v. France*. Заявник – французький письменник, у певних фрагментах своєї роботи «Основні міфи ізраїльської політики» заперечує злочини проти людяності, підбурює до расової чи релігійної ненависті та насильства, наводить неправильні твердження. Щодо кожного фрагменту книги, які містили відповідні твердження, були порушені окремі кримінальні справи, які розглядалися в окремих провадженнях, але одними і тими ж суддями, в один і той же час. Усі справи завершилися в один день обвинувальними вироками. Суд не побачив у цій справі порушення принципу «non bis in idem», оскільки розглядав окремі правопорушення. ЄСПЛ вбачає таку аргументацію непереконаливою. Єдиною причиною відсутності в цій справі порушення ст. 4 Протоколу № 7 Конвенції є те, що на момент винесення кожного з обвинувальних вироків не було, тобто не було ще остаточного рішення у справі [14, с. 61].

Водночас, у рішенні *Franz Fischer v. Austria* ЄСПЛ встановив, що головна мета ст. 4 Протоколу № 7 полягає в забороні повторного кримінального процесу, який вже був завершений прийняттям остаточного рішення [14, с. 61].

Проте в рішенні у справі «Радчиков против РФ» ЄСПЛ зазначає, що не розглядається як порушення ст. 4 Протоколу № 7 повторний розгляд справи згідно із законом та кримінальними процесуальними нормами відповідної держави в тому випадку, якщо є відомості про нові або нововиявлені обставини та якщо в ході попереднього розгляду були допущені істотні порушення, які вплинули на результат розгляду справи [14, с. 61].

У практиці ЄСПЛ розглядалися питання можливості одночасної кваліфікації одного діяння як: злочину та адміністративного правопорушення, злочину та фінансового правопорушення, злочину та конституційного правопорушення, злочину та дисциплінарного проступку, злочину та цивільно-правового делікту.

Так, у рішенні справи *Gradinger v. Austria* ЄСПЛ сформулював критерії оцінки двох правопорушень як тотожних. Тотожність стосується не лише назви правопорушень за законом, але, що головніше, змісту та мети правопорушень. На підставі цього, ЄСПЛ визнав таким, що порушує ст. 4 Протоколу № 7, стягнення із заявника адміністративного штрафу за керування транспортом у стані сп'яніння, оскільки раніше він вже був засуджений за це саме діяння як за кримінальний злочин (ЄСПЛ розцінив ці адміністративне правопорушення і злочин як одне і те саме діяння) [14, с. 61].

Ще одним прикладом є рішення у справі *Oliveira v. Switzerland*. Пані Олівейра, керуючи автомобілем неправильно розрахувала швидкість з огляду на погодні умови, внаслідок чого її автомобіль виїхав на смугу зустрічного руху, де зіштовхнувся з іншим автомобілем, водій якого в результаті зіткнення отримав серйозні тілесні ушкодження. Спочатку її визнали винною в адміністративному правопорушенні, згодом – в кримінальному. Цюрихський окружний суд (*Bezirksgericht*) у рішенні зазначає, що принцип «*non bis in idem*» притягнення до адміністративної відповідальності виключає можливість подальшого кримінального переслідування особи, проте, оскільки ретельне розслідування показало, що ті самі факти становлять більш серйозне, кримінально-каране порушення, то перше рішення і покарання, повинні бути скасовані. Розмір штрафу в другому процесі був зменшений, з урахуванням уже сплаченої суми стягнення на підставі першого рішення. ЄСПЛ за цією справою дійшов висновку, що це типовий приклад, коли одне діяння становить два окремих правопорушення. У таких випадках, на думку ЄСПЛ, як правило, більше покарання поглинає менше [15, с. 258].

У справі *Ponsetti and Chesnel v. France* Суд визнав, що навмисне неподана декларація про доходи як фінансове правопорушення та кримінально-каране ухилення від сплати податків, не суперечить принципу «*non bis in idem*», роз'яснивши, що це різні правопорушення. Так на підставі ст. 1728 «Загального Податкового кодексу» (*General Tax Code*) на заявника були накладені фінансові санкції у вигляді збільшення належних до сплати сум податків за рахунок штрафу та пені. ЄСПЛ неодноразово наголошував, що той факт, що одне діяння становить два правопорушення, не суперечить ст. 4 Протоколу № 7 Конвенції, тобто поняття ідеальної сукупності порушень кримінально-правового характеру цілком узгоджується з принципом «*non bis in idem*». По суті, ЄСПЛ проводить розмежування складів злочинів, а в деяких випадках і відмежування від інших видів правопорушень [15, с. 259].

У справі «Іванов проти України» заявник скаржився на те, що його було визнано винним в адміністративному порушенні, а потім висунуто кримінальне обвинувачення в цьому ж злочині. Проте суд, керуючись матеріалами справи, зазначив, що навіть якщо адміністративні й кримінальні провадження відносяться до дій заявника одного й того ж дня, вони стосуються різних подій, то відповідно ст. 4 Протоколу № 7 до Конвенції не була порушена [16].

Водночас, сам Європейський суд з прав людини зазначає, що практика застосування ним ст. 4 протоколу № 7 Конвенції є непослідовною та в деяких випадках навіть суперечливою.

Також у практиці ЄСПЛ дія принципу «*non bis in idem*» поширюються лише на кримінально-правову сферу, але межі якої суд розуміє значно ширше, ніж національні юрисдикції держав-членів Ради Європи. ЄСПЛ відносить до кримінально-правових й окремі види адміністративних правопорушень.

Як було вказано вище, даний принцип є запроваджений і у чинному кримінальному процесуальному законодавстві України та знайшов своє втілення у ч. 3 ст. 2 Кримінального кодексу України.

Ч. 2 ст. 19 КПК України встановлено, що кримінальне провадження підлягає негайному закриттю, якщо стане відомо, що по тому самому обвинуваченню існує вирок суду, який набрав законної сили. Така норма повністю кореспондує із положеннями п. 6 ч. 1 ст. 284 КПК України, у яких закріплено обов'язок органу, який веде кримінальне провадження, у тому числі й суду, негайно закрити провадження у випадку встановлення факту наявності вироку суду щодо обвинуваченого за тим самим обвинуваченням, а також ухвали суду про закриття кримінального провадження.

З таких підстав, слід вважати, що підставою для закриття кримінальної справи є наявність вироку чи ухвали суду про закриття кримінального провадження, які набрали законної сили, стосовно конкретної особи по тому ж обвинуваченню. Якщо ж у злочині брали участь інші особи, які не були притягнуті до кримінальної відповідальності, то наявність вироку щодо цього злочину не є перешкодою для притягнення співучасників до кримінальної відповідальності. Окрім цього, якщо буде встановлено, що засуджений вчинив й інший злочин, то це буде підставою для оголошення останньому підозри у вчиненні такого.

На практиці трапляються також випадки, коли під час розгляду справи в суді, судом буде виявлено, що діяння, які досліджуються є аналогічними з тими, за які стосовно особи вже постановлено вирок чи закрито кримінальне провадження. В даному випадку мова йде про продовжуваний злочин, який вчинений до винесення вироку. Оскільки такі злочинні діяння складають єдиний склад злочину, то вони повністю охоплюються обвинуваченням по першому провадженню [17, с. 119], а відтак таке провадження підлягає закриттю.

Аналогічно вирішується питання у випадку, якщо нововиявлені діяння є частиною тих, щодо яких постановлений вирок. Наприклад, після набрання законної сили вироком, яким особа визнана винною в бандитизмі, вносяться відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань з приводу деяких окремих дій, які охоплюються бандитизмом. У цьому випадку кримінальна відповідальність настає не за окремі епізоди бандитизму, а за злочинне діяння в цілому.

Провадження підлягає закриттю також у випадках, коли мова йде про притягнення до кримінальної відповідальності особи, яка вже засуджена чи ви-

правдана судом за ті ж самі дії, але з іншою правовою оцінкою, за іншою кваліфікацією. Наприклад, особа виправдана в справі, порушеній за скаргою потерпілого про нанесення побоїв, однак пізніше за цими ж діями їй було оголошено підозру у вчиненні кримінального правопорушення за ознаками хуліганства. В подібних випадках незалежно від правової кваліфікації вчиненого, немає нового обвинувачення, оскільки фактичну фабулу обвинувачення складають одні і ті ж дії.

Не слід забувати й про деякі особливості виправдувальних вироків. Так, якщо такий вирок винесений у зв'язку з відсутністю складу злочину або не встановленням події злочину, то він виключає провадження по цій справі як щодо виправданого, так і щодо інших осіб. Якщо ж виправдувальний вирок винесений у зв'язку з недоведеністю участі підсудного в скоєнні злочину, то він діє лише відносно до виправданого за цією підставою, але не розповсюджується на інших осіб.

Засада «non bis in idem» забороняє двічі (повторно) притягати особу за одне й теж саме кримінальне правопорушення до кримінальної відповідальності, тобто відповідальності одного й того ж виду. Проте вона не звільняє особу від інших видів юридичної відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення та його наслідки, зокрема, від цивільної відповідальності за завдану ним шкоду (майнову і моральну) [18, с. 76].

З аналізу вищенаведеного вбачається, що положення «по тому ж обвинуваченню» підлягає розширеному тлумаченню. Воно поширюється не лише на ті випадки, коли вирішене в судовому рішенні обвинувачення залишається тим же в буквальному значенні, але й на випадки, коли мова йде про обвинувачення, яке з тих чи інших причин було змінено [19, с. 107].

Чинним Кримінальним процесуальним кодексом України визначено, що кримінальне провадження може бути закрито судом за наявності вказаної підстави як у підготовчому судовому засіданні, так і безпосередньо під час судового розгляду.

Позаяк, враховуючи вищенаведене, вважаємо, що закриття кримінального провадження судом на стадії підготовчого провадження суперечитиме як завданню кримінального судочинства, а саме: забезпечення правильного застосування кримінального процесуального закону з тим, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності і жоден невинний не був покараний; так і завданню підготовчого судового засідання, оскільки суд, який на стадії підготовчого провадження обмежений встановленням процесуальним порядком дій, позбавлений можливості з'ясувати на цій стадії по-

дію і склад злочину, здійснити так зване порівняння із попереднім обвинуваченням, встановити їхню тотожність, то закриття кримінального провадження з такої підстави можливе лише за наслідками судового розгляду справи, тобто після встановлення обставин справи та підтвердження таких як матеріалами кримінального провадження, так й іншими доказами в справі.

Варто зазначити, що немає жодного процесуального значення з яких підстав судом було закрито кримінальне провадження.

Не можна залишити поза увагою й той факт, що судом під час встановлення наявної підстави для закриття кримінального провадження слід встановити чи набрав вирок або ухвала про закриття кримінального провадження з того ж обвинувачення законної сили.

Законна сила вироку – означає таку силу цього акту, яка прирівнює його до закону, надає йому силу останнього, робить її обов'язковою для всіх громадян, організацій та установ, яких цей вирок стосується.

Набрання вироком законної сили наділяє цей документ такими властивостями як: обов'язковість, незмінність, виключність та преюдиціальність. Вирок, якщо він не законний або необґрунтований, повинен бути виправлений в апеляційному чи касаційному порядку або ж переглянутий за нововиявленими обставинами.

Така властивість вироку, що набрав законної сили, як виключність вироку, полягає в забороні повторного обговорення і зміни оцінки відображених у вирокі фактів і висновків, у недопущенні нового обвинувачення особи за те саме діяння, визнане доведеним або навпаки відкинуте судом.

Відтак, ніхто, у тому числі і суддя, не може піддати вирок, який набрав законної сили, сумніву і змінювати його сутність, робити будь-які спроби похитнути силу акту правосуддя, його авторитет і правові наслідки [20].

Висновки. Таким чином, під час розгляду кримінального провадження судом, у разі виявлення вироку чи ухвали суду про закриття кримінального провадження, які набрали законної сили, стосовно конкретної особи з того ж обвинувачення, у дію вступає принцип «non bis in idem» як підстава закриття кримінального провадження, який у ході своєї реалізації має вищевикладені особливості. Дія цього принципу спрямована не лише для захисту особи від подвійного обвинувачення та покарання за кримінальне правопорушення, за яким вона вже була виправдана або засуджена на підставі вироку суду, що набрав законної сили, але й на виключення протиріч між процесуальними рішеннями та з метою економії сил і засобів у діяльності суду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Грошевий Ю.М. Кримінальний процес : [підручник] / [Ю.М. Грошевий, В.Я. Тацій, А.Р. Туманянц та ін.] ; [за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило]. – Х. : Право, 2013. – 824 с.
2. Офіційний вісник України від 25.05.2012. – № 37. – Ст. 1370.
3. Галаган О.І. Поняття та система засад (принципів) кримінального провадження / О.І. Галаган, Д.П. Письменний // Науковий вісник національної академії внутрішніх справ. – № 4. – 2013. – С. 167–172.
4. Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст. 2598.

5. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права // Бюлетень Верховного Суду РФ. – 1994. – № 2.
6. Офіційний вісник України. – 2006. – № 32. – Ст. 2375.
7. Wyngaert C., The International non bis in idem Principle: resolving some of the unanswered questions / C. Wyngaert, G. Stessens // International and Comparative Law Quarterly. – Vol. 48. – 1999. – P. 779-804.
8. Jijun M. v. Ecuador. Communication No. 277/1988 // Ecuador 08/04/92 CCPR. – С. 44. – D. 277. – 1988 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/\(Symbol\)/e894f3d77c7fb31fc1256ad800559fd5](http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/e894f3d77c7fb31fc1256ad800559fd5).
9. General Comment No. 32: Right to equality before courts and tribunals and to a fair trial // CCPR/C/GC/32– 2007. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/478b2b2f2.pdf>.
10. Strik v. Netherlands. Communication № 1001/2001 : Netherlands 02.12.2002. – CCPR/C/76/D/1001/2001. – para. 7.3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/\(Symbol\)/b24e24842ccf7ce0c1256c8b004db2b4](http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/b24e24842ccf7ce0c1256c8b004db2b4).
11. General Comment No. 32: Right to equality before courts and tribunals and to a fair trial. – CCPR/C/GC/32. – 23.08.2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/478b2b2f2.pdf>.
12. A.P. v. Italy. Communication No. 204/1986: Italy. 02/11/87. – CCPR/C/31/D/204/1986. – Views adopted on 2 November 1987. – para. 7.3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/\(Symbol\)/da4db6de25fbfa7fc1256aca004dc4f3](http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/da4db6de25fbfa7fc1256aca004dc4f3).
13. Гутник В.В. Принцип non bis in idem у практиці діяльності Комітету з прав людини, Міжнародного Трибуналу для колишньої Югославії та Міжнародного кримінального суду / В.В. Гутник // Адвокат. – № 110(109). – 2009. – С. 34-37.
14. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / [Є.М. Блажівський, Ю.М.Грошевий, Ю.М. Дьомін та ін.]; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – Т. 1. – 768 с.
15. Хилюк С.В. Кримінально-правові аспекти правила NON BIS IN IDEM у практиці європейського суду з прав людини // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Вип. 55. – 2012 – С. 254–261.
16. Рішення ЄСПЛ у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» від 15 жовтня 2009 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/0/19612>.
17. Дубинский А.Я. Основания к прекращению уголовного дела в стадии предварительного расследования / А.Я. Дубинский. – К. : НИИРИО КВШ МВД СССР, 1973. – 124 с.
18. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред проф. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К. : Юстиніан, 2012. – 1224 с.
19. Крет Г.Р. Теоретичні, правові та прикладні аспекти закриття кримінальних справ у суді : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09. «Кримінальний процес та криміналістика, судова експертиза» / Г.Р. Крет. – О., 2010. – 192 с.
20. В'юник М.С. Законна сила вироку у кримінальному процесі / М.С. В'юник // Форум права. – 2012. – № 2. – С. 102-107 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

УДК 343.150.1

ОЦІНКА СУДОМ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ ДОКАЗІВ НА ПРЕДМЕТ ЇХ ДОПУСТИМОСТІ НА СТАДІЇ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

EVALUATION OF THE EVIDENCE CONCERNING ITS ADMISSIBILITY AT THE TRIAL STAGE IN CRIMINAL CASE BY COURT OF FIRST INSTANCE

Панасюк О.А.,

асистент кафедри правосуддя

Полтавського юридичного інституту

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена проблемі реалізації повноважень суду першої інстанції на стадії судового розгляду, що пов'язані з оцінкою допустимості доказів. Зроблено висновок про те, що визнання судом доказів недопустимими повинно вирішуватися залежно від конкретних умов та обставин. Остаточне рішення суд має ухвалити, лише якщо докази будуть оцінені з точки зору відповідності їх нормативно закріпленим, а також пропонованим у науці критеріям.

Ключові слова: допустимість доказів, оцінка доказів, повноваження суду, розсуд суду, суд першої інстанції, гносеологія судового розгляду.

Статья посвящена проблеме реализации полномочий суда первой инстанции на стадии судебного разбирательства, которые связаны с оценкой допустимости доказательств. Сделан вывод о том, что признание судом доказательств недопустимыми должно решаться в зависимости от конкретных условий и обстоятельств. Окончательное решение суд должен принять, только если доказательства будут оценены с точки зрения их соответствия нормативно закреплённым, а также предлагаемым в науке критериям.

Ключевые слова: допустимость доказательств, оценка доказательств, полномочия суда, усмотрение суда, суд первой инстанции, гносеология судебного разбирательства.

The article is devoted to the problem of realization of the power of court of first instance at the trial stage which is connected with evaluation of admissibility of evidence. It can be concluded in this work that court decision on inadmissible evidence must be made on a case-by-case basis, depending on specific conditions and circumstances. Particular attention is paid to the fact that the final decision on this matter must be taken by court only if evidence is evaluated from the point of view of its conformity with the normative and scientific criteria.

Key words: admissibility of evidence, evaluation of evidence, power of court, judicial discretion, court of first instance, gnosiology of trial.